

MAGYAR ORSZÁGOS SZÖVETKEZETI KÖZPONT

a magyar gazdaságszervező
központi értékesítő és
árúrellátó szerve

Levélcím: Budapest 4
POSTAFIÓK: 222
Távirati cím: Emoeská

Gabonafélék, rizs, gazdasági, kerti és olajos-
magvak, édes csillagfűmag, burgonya, hagyma és
répafélék, rostlen, rostokender, cirok, nád, szálas-
takarmány, gyógynövények, gyümölcs és zöldség,
bor, állat, baromfi, lótvad, tojás, toll, gyapjú,
nyersbőr, tej, tejtermékek, méz és mindennemű
mezőgazdasági gépek, szerszámok, vasárúk,
Mezőgazdasági gépek, szerszámok, vasárúk,
textiliák, bőrárúk, növényvédekezőszerek, állat-
egészségügyi cikkek, ábraklakarmány, műtrágyák,
ásványolajtermékek, háztartási, műszaki, vegyi és
elektromos cikkek, építési- és tüzelőanyagok,
fűszer- és gyarmatárúk stb beszerzése

KÖZPONTI IGAZGATÁS:
BUDAPEST
V, VIGADÓ-UTCA 6. SZÁM

Újra megjelent a SZINYEI MERSE PÁL TÁRSASÁG
képzőművészeti folyóirata

a MAGYAR MŰVÉSZET

Felelős szerkesztő: *Bernáth Aurél*

44 oldal, sok autotípia klisé, színes műmelléklet. Megjelenik évente hatszor

Kiadóhivatal: BUDAPEST VI, EÖTVÖS-U. 12 Tel.: 420-760

Előfizetési ár: Egy évre 90— Ft, fél évre 50— Ft. Jogi személyeknek évi 180— Ft.

A Képzőművészek és Pedagógusok Szabadszervezete tagjai számára évi 60 Ft

Kapható minden jobb könyvkereskedésben és az IBUSZ pavillonokban Egyes szám ára 18 Ft

ÚJ MAGYARORSZÁG

A VILÁGPOLITIKA ÉS
A MAGYAR SZELLEMI ÉLET HETILAPJA

MEGJELENIK
MINDEN
SZOMBATON

SZERKESZTI: BOLDIZSÁR IVÁN

VÁLASZ

ILLYÉS GYULA: Egy falu Franciaországban	1
KODOLÁNYI JÁNOS: Vízöntő (Regényrészlet)	17
VARGHA BALÁZS: Gyerekek rajzai	37
SZALATNAI REZSŐ: Anna-bál (Novella)	48
KISS TAMÁS, GELLÉRT SÁNDOR, WEÖRES SÁNDOR, PILINSZKY JÁNOS, TAKÁTS GYULA, MAGOS LÁSZLÓ és LAKATOS ISTVÁN versei.	

PÁLYÁZAT

DOROGI MÁRTON: Püspökladányi földosztás	56
---	----

FIGYELŐ

RUTTKAY KÁLMÁN: Somerset Maugham: Akkor és most (80) — VARGYAS LAJOS: Szabolcsi Bence: A magyar zenetörténet kézi- könyve (81) — RUSVAY TIBOR: Krudy Gyula: Pesti nőrabló (83) — PÁNDI PÁL: Hunyady József: Szerencsétlen emberek (83) — CZIBOR JÁNOS: Mary Jane Ward: Kígyóverem (85) — UJVÁRI BÉLA: Rabinovszky Máriusz: Itália festészete. A Trecento (86) — MÁRKUS ANNA: Barcsay Jenő kiállítása (87) — JÁRDÁNYI PÁL: Zenei figyelő (90) — SARKADI IMRE: Színházi figyelő (92)	
---	--

1948 JANUÁR

VIII. ÉVFOLYAM

1. SZÁM

ÁRA 6 FORINT

FIGYELŐ

SOMERSET MAUGHAM:
Akkor és most. (Révai, 1947.)

Az új Maugham-regényből eddig három millió példány jelent meg Angliában — mondja a borítólapon hajtókáján olvasható ismertető. A könyv elolvasása után ekkora siker nem látszik egészen természetesnek, s joggal tűnődhetünk a magyarázaton. Kétségtelen, hogy Maugham neve pusztán magában is egyik oka a sikernek, de csakis az egyik. Az sem indokol meg mindent, hogy az angolok általában szeretik a szépirodalmisított történelmet. A legfőbb magyarázatot talán a könyv címe adja. „Akkor és most”, — vajjon miféle történelmi analógia húzódik meg e sokat sejtető cím mögött, milyen nyíltan ki nem mondott, de burkoltan mégis kimondott, lúdbőröztetően izgalmas és kényes dolgok?

Amint a borítólapon szövegéből tovább megtudjuk, Maugham „a renaissance történeten át égetően korszerű kérdést vet fel: a demokrácia és a diktatúra szembenállását”. Csakhogy a történelmi analógiákkal sosem lehetünk elég óvatosak. Bármily csábítóan kínálkoznak bizonyos párhuzamok, ha következetesen visszük végbe az összehasonlítást, könnyen azt találhatjuk, hogy az ímént még párhuzamba állítható tények más-más irányba, a maguk önálló irányába mutatnak; a párhuzamot fenntarthatjuk történelembamisítással, vagy lemondunk róla. A történelem bizonyos tényei, összefüggéseiből kiragadva, azonosnak látszhatnak. Ha azonban előzményeiket és következményeiket is vizsgáljuk, kiderül, hogy az azonoság csak egyes, talán éppen külsőséges pontokra vonatkozik; a más-más eredetű és más-más irányban továbbmozgó tények egy ponton találkozhatnak, vagy egy kis átmeneti mozgási szakaszban párhuzamosak lehetnek. Ha tehát Cesare Borgia a modern értelemben vett diktatúra, Machiavellit pedig a modern értelemben vett demokrácia képviselőjévé tesszük meg, egy következetesen végig nem gondolt történelmi analógiának esünk áldozatul.

A most elmondottak nem is annyira Maugham felé irányuló bíráló megjegyzések;

sokkal inkább az olvasóhoz szólnak, intelmül, nehogy a cím szuggesztíója alatt olyan párhuzamokat vonjon, amelyek a könyvben nincsenek meg. Maugham-ot megóvjuk az ösztöne és jóízűsége attól, hogy az analógiát túlságosan kifejtse. Ő nem megy tovább annak az ábrázolásánál, hogy Cesare Borgia és Machiavelli különbözőképpen értelmezi a hatalmat és a szabadságot. Szembenállásuk valóban hasonlít a modern diktátor és a modern demokráta szembenállásához, ha azonban az ő hatalom- és szabadságértelmezésüket a modern értelmezésekkel azonosítjuk, figyelmen kívül hagyjuk azt, hogy e szembenállások más és más gazdasági, társadalmi, politikai, kulturális, stb. viszonyok eredményeként jöttek létre. Cesare Borgia óta sok minden történt, ami újabb és újabb értelmet adott a hatalomnak és szabadságnak. (Elég talán az ipari forradalomra, a technikai fejlődésre, a társadalmi forradalmakra, szabadságharcokra és a háborúkra gondolnunk.)

Maugham kivágja magát a sok veszéllyel fenyegető helyzetből: finom ironiával, egyes epizódok előtérbe tolásával már eleve olyasmint jelez, hogy művét nem szabad nagyon komolyan venni, nem szabad az igazi történelmi regénynek járó mértékkel mérni. Önkéntelenül is Scribe nálunk nemrég játszott „Navarrai Margit”-ja jut az eszünkbe. Akárcsak Scribe darabjában, a Maugham-regényben is csak a kosztümig, a díszletig, bizonyos pikantériáig jut el az író a történelemábrázolásban. Természetes, hogy már ennyivel is sajátos légkört tud teremteni, egy olyan légkört, amely nem a mi korunké. De kérdés: vajjon a szóbanforgó kor-e ez a renaissance; nem is lehet, mert nem azt ábrázolja, ami a renaissance s csakis a renaissance lényege. Jólnevelt kritikusok ilyenkor talán azt mondják, hogy „az író a történelmi multban is az örök emberit látja meg”. Csakhogy ez az „örök emberi” nagyon is absztrakt valamit; ezt ábrázolni csakis konkrét esetek bemutatásával lehet. „Örök emberi”, hogy egy férfi szemet vet egy nőre, s ugyanígy „örök emberi”, lehet az is, hogy jól kiesztelt csele mégsem sikerül, a nőt nem kapja meg, hanem mamlasznak

tartott unokaöccse. S „örök emberi” lehet az is, hogy a férfi, ha történetesen író is, úgy áll bosszút a sorson, hogy egy művet épít fel balul sikerült kalandján. Ezt az „örök emberi”-t Maugham Machiavelli egy kalandjában ábrázolja konkrét formában. Csakhogy még ez sem elég. Egészen más a hiteles és értékes egy ilyen kalandnak, ha Machiavelliről van szó, vagy ha mondjuk Casanováról. Machiavellire, még ha igaz is az eset, nem lényegesen jellemző, Casanovára vonatkoztatva viszont igen, még ha történetileg nem is igaz.

Maugham bizonyára tudja, hogy epizódokat ábrázol, hogy nem a lényegest, a hitelest, hanem az örök operettszerűt húzza alá történelmi alakjaiban. Ez a verébire ágyúval leadott lövéssorozat tehát megint nem ellene irányul elsősorban; ez is csak a gyanútlan olvasót figyelmezteti, nehogy annak vegye azt a regényt, ami az nem lehet s talán nem is akar lenni.

Arról persze lehet vitatkozni, hogy van-e az irodalomban létjogosultsága az ilyenféle operettizáló történelem-lényegtelenítésnek. Az előbb mondottakból elég világos lehet, hogy egy ilyen mű legalábbis felesleges, ha nem is feltétlenül káros. De káros is lehet könnyen, ha többnek akar látszani annál, ami valójában. Ha azonban elismerjük azt, hogy egy kétes értékű műfajnak is lehetnek a maguk nemében jó képviselői, akkor a Maugham-regényt ilyen értelemben jónak mondhatjuk. S ez csak annyiban dicséret, amennyiben tiszteljük egy író mesterségszerű tudását, az elegáns, rutinos írnudását, a szellemességet, a finom ironiát, az ügyes és hatásos jelenetszerkesztő készséget, a kellenes, önmagát az olvasásra szinte kínáló stílust, (amit Vas István pompásan magyartott) s még egy sereg olyan írói tulajdonságot, amik sokat emelnek egy művön, de — mert mégis csak másodsorban fontosak — a mű értékét nem ezek döntenek el.

Úgy érzem, egy kicsit pihenésképpen írta Maugham ezt a könyvet. Ha egy mozgásban kifáradtunk, nemcsak a teljes mozdulatlan-ság pihentethet, hanem egy mástermészetű mozgás is. Maugham talán nem is bírta el a teljes szellemi tétlenséget. Ezért kell még pihenésképpen is alkotnia, valami másfélért, mint amilyet megszokott, csak éppen annyi erő, sőt csak az az erőfelesleg felhasználásával, amennyi az alkotószellemet mozgásban tartja, de komolyan nem terheli meg. S mint ahogy egy jó atléta kondíció-tréningje sokszor tanulságosabb lehet ragyogó versenyeredményeinél, egy ilyen írói kondíció-tréning is több betekintést engedhet az író technikájába, s e tekintetben igen sok érdekességgel — sőt értékkel is — szolgálhat.

De ne felejtjük el: az atlétánál is a minél jobb versenyeredményt szolgálja a tréning; az írónál sem önmagában van a pihenésűl írt mű értéke. Nála is a nagy eredmény, a nagy mű a fontos.

Ruttkay Kálmán

SZABOLCSI BENCE:

A magyar zenetörténet kézikönyve.
 (Magyar Kórus.)

A magyar zenetörténeti kutatás nem tekinthet nagy multtra vissza. Két-három évtized munkája az, ami komoly tudományának számít. Mégis eljutott arra a pontra, ahol már a közönség érdeklődésére is számot tart: mikor a részletkutatások eredményeiből összefüggő, egységes kép alakul ki, mely összefoglaló munkában táru a szakkörök és a közönség elé. Ilyen összefoglaláshoz a tudományok egy-egy nagyobb kutatási időszak után jutnak el, midőn új módszerekkel kezdett kutatásaik már jelentős eredményre vezettek.

A magyar zenetörténetnek ezek az új módszerek tulajdonképpen megszületését jelentik. Azóta beszélhetünk zenetörténeti munkáról Magyarországon, amióta a népzene-kutatás és az új magyar zenei mozgalom lendülete erre a területre is átszappott és új igényeket, új lelkesedést vitt a haladó és reménytelennek látszó munkába. A magyar zenei mult sokáig annyira jelentéktelennek látszott, vagy legalább is annyira hozzáférhetetlennek, hogy nem volt érdemes komoly szellemi erőt pazarolni rá. Nemcsak a nagy szerzők hiányoztak, a Rameauk, Schützök, Palestrínák, hanem úgyszólván minden írásos emlék, mely az előző századok magyar zenéjéről fogalmat adhatott volna. Néhány kezdetleges világi emlék, — kézirat és nyomtatvány — annyira vázlatos és hibás, hogy legtöbbször nem is lehet belőle megállapítani a dallam valódi formáját, néhány jobb egyházi énekeskönyv, — századonként alig kettő-három — ennyi volt a magyar zenetörténet hosszú időn keresztül. Érthető, hogy csak néhány külön érdekklődését tudta lekötöni, aki nek munkájától jelentős kulturális eredményeket nem várt a közvélemény.

Ekkor jött a népzene-kutatás a maga nagy felfedezéseivel. Kiderült, hogy a nép saját ősi hagyománya mellett mult századok magyar műveltségi emlékeit is őrizi. Ami elvezetett az írásos történelmi multban, abból sok minden fennmaradt az írástalan emlékezésben. XVI.—XVII. századi históriás szövegek ismeretlen dallamai kerültek elő: Kádár István éneke, Árgirus históriájának dallama. Meglévő, de megfejtethetlen, hiányos fel-

jegyzések keltek életre, midőn felfedezték bennük élő dallamok vázlatát; ami itt élettelelen vázlat, ritmustalan, sokszor hangnemében is bizonytalan zenei rejtvény, az ott a népi-előadásmód teljes szépségében, gazdag díszítésekkel ékes élő valóság. Új forrás nyílt meg a zenetörténet számára, új módszerek kínálkoztak a néma mult megszólaltatására. Kodály felfedezései új irányt adtak a kutatásnak s nem utolsó sorban új lelkesedést. Művészi érdeklődésű nép vagyunk, igazán csak művészi teljesítményeink lelkesítenek, dolgozni pedig csak lelkesedésből tudunk. Mikor a zenetörténeti kutatás egy nagy művészeti mozgalom részévé vált, mindjárt akadt komoly szellemi igényű művelője. Szabolcsi Bence volt az első, aki a Kodály által mutatott útra lépett s mindvégig ő volt a legeredményesebb, aki a legtöbb, a legtökéletesebb munkát végezte régi zenénk feltámasztásában. Hamarosan társak is csatlakoztak hozzá s mindig újabb és újabb területeken indult meg a detektív-munka. Az új lehetőségek reménnyel kecsegtettek, hogy a magyar zene története a kezdetlegesebb emlékekből is kialakul. Most már volt értelme hangyaszorgalommal nekilátni az egyhangú könyvtári nyomozó-munkának, morzsáinkat összehordani minden adatot, ami csak feltalálható: a debreceni, sárospataki kollégium XVIII. századi énekkarainak kezdetleges partitúráiból kihámozni a feldolgozott dallamokat, melyek közt egyházi énekek mellett a korabeli világi énekkincs jó része, sőt nem egy népdal is előkerült; felkutatni vidéki könyvtárakban lappangó kéziratos feljegyzéseket, ritka nyomtatott énekes könyveket; kódexek, ponyvanyomtatványok zenei anyagát kibányászni; oklevelekből, adománylevelekből, főúri leltárakból, végrendeletekből keresni össze adatokat középkori énekesrendek, regősök, udvari zenészek egykori szerepére, XVII. századi főúri zenekarokra, régi hangszerekre. A hiányzó adatok szakadékait szellemi erőmutatványokkal hidalni át: régi nyomtatványaink nótá-utalásának útvesztőjét nyomunkövetni, hogy egy-egy XVI. századi históriás-szövegünk elveszett dallamát megtaláljuk esetleg egy XVIII. századi egyházi énekben; eltűnt, csak névről ismert régi táncainkért végigkutatni az írásos nyugat egykorú emlékeit, ahol néhány érdekes ritkaságként feldolgozott magyar tánc lappangott, mint „ungaresca”, „ballo ongherese”, vagy névtelenül, csak stílusaikról felismerhetők — olyan korban, amelyből magyar feljegyzéssel nem rendelkezünk; vagy talán még nagyobb szellemi kerülő-úton Bukovina, Csík, a nyitramegyei Zoborhegy apró falvaiba menni régi énekeinkért: a „Siralmas volt nekem világraszületnem”, „Ifjúság, mint sólyommadás...”, „Magas kő-

sziklának oldalából nyílik a szerelem-orvos-ság” gyönyörű dallamait öreg parasztok dalai közt találni meg; vagy székely „keserve-sek” előadásmódjából érteni meg Tinódi ritmusait; erdélyi, bukovinai cigányok táncdarábjai közt régi verbunkosokra ismerni, máramarosi és bihari románok hangszeres tánczenéjében a XVII. századi Kájoni-kódex főúri táncaira bukkanni.

Ez a munka bizony nem hasonlít a nyugati zenetörténet munkájára, akinek ismert szerzők műveit kell elemezni és összefüggéseit, stílusaikait történeti fejlődés-vonalba fűzni. De ahol a szellem akadályra talál, ott erőfeszítése is nagyobb. Ahol az értékes anyag hiányzik, ott a szellemi erőfeszítés értéke kárpótol: a módszer és a módszer nyomán feltáruló meglepetések. Ennek köszönhetjük, hogy mégis van zenetörténetünk. Igaz, jobbára csak dallamtörténet, egyszerű ének, táncdallamok története. Magas esztétikai mértéket megütő művek Liszt Ferencig nincsenek benne. De van benne egy darab magyar kultúrtörténet, műveltségbeli érintkezések és kezdemények emléke; megélevenedik benne a régi magyarság életének egy darabja: a zenélő, daloló magyarság, a régi magyar lélek. Ez a régi magyar lélek közvetlenül is szóhoz jut a példatárban, mely a könyvnek nagyobb felét teszi ki s a magyar zene alig hozzáférhető emlékeit tárja az olvasó elé. Ki nem érzi ennek hangulatát, mikor Tinódi énekeivel, Balassi-korabeli virág-énekekkel találkozik, vagy finom kis táncokkal, melyeket *virgindón* pengettek, a török-kori várkastélyok „zongoráján”; vagy mikor az ómagyar Mária-síralom felkutatott dallamát látja maga előtt s énekelheti az első magyar verset arra a dallamra, amelyre a középkori költő írta: „Volék sírolm tudotlon”; vagy követheti a Rákóczi-nóta bujkáló útját, amit XVII. századi egyházi énekből és virginalra írt táncdallamból XVIII. századi diák-nótán, hangszeres és énekelt kuruc-dalra — s mindennek ma is élő népi változatán keresztül — eljut Erkel, Liszt, Berlioz Rákóczi-indulójáig?

Mindez éppen olyan része az egyetemes magyar műveltségnek, mint régi irodalmunk, középkori építészettünk, vagy a népdal, a népművészet szépségei. Aki szükségét érzi, hogy mindig több szállal tapadjon a magyar multhoz, mindig több színnel éljen lelkében a korok és stílusok feletti magyarság, annak a régi magyar énekkincsét is be kell fogadnia műveltségébe — magyarságán túl embersége is értéket talál benne — s annak könyvespolcán ott kell, hogy legyen a magyar irodalom és a magyar tudomány értékei közt a magyar zenetörténet kézikönyve is.

Vargyas Lajos

KRUDY GYULA:

Pesti nőrabló.

(Fehér Holló kiadás, 1947.)

Krudy most megjelent regénye ott folytatódik, ahol az Aranykéz-utcai szép napok csodálatosan érett kötete megszakad, abban a világban, ahol felismerni véljük a furcsaszínű, mélyhangú mondatokat, amelyek a hősök és hősnők kalandjait kísérik a Tabán és a Rácváros józan kis házai között. Ez a bő ebédok világa, ahol rebbenő fiatal özegek gyónnak fehérhajú, jóságos papoknak, majd a ráctemplom ikonjai előtt esküdnek örök hűséget lovagjaiknak, akiket mindegy, hogy Csinosinak vagy Rezedának hívnak. A totyakos házmesterek, a pesti élet apró kalandorai, inyencei, fecskefrakkos uraccai átlebbenek melankolikusan vagy keserű nevetéssel a regényen s ha letettük a könyvet, már nem is emlékszünk rájuk.

A Pesti nőrabló az író által felépített álom-városban játszódik; a polgárok boldog horkolásán keresztül érkezünk el a regény hőseivel szerelmeikhez, ahol a történetek már elveszti realitását s az általuk most nem a megszokott értelemben használt álom veszi át a helyét. Ebben a világban a történetek is mindenkor ehhez az egysíkhöz, speciális társadalomhoz igazodnak: még a társadalom elleni bosszú is csak a pletykák kicsiny álomkereteiben éli ki magát, a hőstettek pedig beállításukkal elvesztik hősi izüket s vihogó özegek apró susogásaiban élnek egyideig tovább.

A konkrét események, tartalmak elmosódnak, belevesznek a mondatok kusza és elkalandozó szövegévébe, abba a monoton skálába, amely a Krudy-stílus sajátossága s amely éppen ezzel az egyhangúsággal köti le az olvasó figyelmét. A Pesti nőrabló bármelyik oldalán csapjuk fel a könyvet, mindig egyiken azonnal ott érezzük ennek a zeneiségnek minden báját. Az asszociáció-váltások egy mondat keretén belül külön kis világot lobogtatnak elénk, ahol a megkezdett gondolatok már régen csak arra szolgáltak, hogy egy-egy megtalált szavához fűzze gondolatait az író. Krudy valóban „más szavakat, ízeket és hangokat tudott a normális pestiek-nél” — amint éppen ő írja hőseiről. Mindennek illata, íze és aromája van, még a ragyaverte mellékalakok is fokhagyma- és kispörkölt illatokon keresztül érnek el hozzánk. A szerelmesek párbeszédeit is a monoton zeneiség mögött kell keresnünk, az erőszakos befejezést pedig nem is vesszük észre, mert a szerkezet hiányosságáért kárpótol a mélyzengésű hangulat s a csodálatos stílus.

Rusnay Tibor

HUNYADY JÓZSEF:

Szerencsétlen emberek

(Batsányi társaság kiadása.)

A stílus mellett első olvasásra az tűnik szembe ebben a kis kötetben, hogy a novellák epikai kerete többnyire már pusztán anyagiságában vagy lelkeségében is izgató, mint például egy halálraítélt utolsó éjszakája, egy pap visszatérése nagy szerelmi csalódásának színhelyére, stb. Ezeket a helyzeteket aztán szomjas mohósággal aknázza ki az író, különösen a változó lelkiállapotok fizikai és pszichológiai jegyeit látja meg éles szemekkel hőseiben. Nincs az a lehetőségfoslány, amely elkerülne figyelmét, s talán éppen ezért hiányzik írásából a téma-kezelés könnyed nagyvonalúsága és igényes fölényessége. Hősei többnyire *túlrajzoltak*, mert Hunyady gyakran felejt, hogy eredendő szerencsétlen figurák ábrázolásában az ízlés nehezen megfogalmazható morálja bizonyos tartózkodásra kötelez. Haldoklók lázas vonaglításában vagy egy koraérett púpos kisgyerek lelkiéletében már eleve annyi az „irodalmisság”, hogy megírásukra igazi író nem sora-köztathatja teljes intenzitással művészi fegyverzetét. Nem azt akarom ezzel mondani, hogy egy patológiás alak vagy élet-peremen játszó helyzet megkönnyítene az író munkáját, ellenkezőleg: az a fokozott tapintat, amelyet kezelésük megkövetel, éppen hogy kivételes művészi feladatot elé állít. Aki ezt nem érzi, s ily módon túldolgozza alakjait — ha tehetségtelen — menthetetlenül az olcsó hatások ingoványára téved. Hunyadynál más a helyzet. Ő vérbeli tehetség, ezért csak a valóság arányai torzulnak el erős ötlelésében.

Elrévedése a mi realitásunk méreteitől nem a megírás hogyan-jánál kezdődik, hanem már a témaválasztásnál. Szerencsétlen emberei púposak, vakok, haldoklók, hullák; — egyetlen szép szál, csupa-élet hőse van csak, Boldizsár, de ezt az aszkézisben megháborgatott papot is elgázolja egy „gyilkos nagy kocs” az „óriási Mercedes”. Hunyady a lehetőségeknek egy viszonylag korlátozott területén éri magát igazán otthon: az álmok metafizikus szféráiban, a halál közvetlen közelében, beteg lelkek kazamatáiban. Novelláinak világa elszigetelődik a társadalomtól, és hősei zavartalanul élnek benne bura-életüket. De milyen zavaró hangulat-torzókat lop be ebbe a sűrített levegőbe egy-egy szó vagy félmondat, amely a külső világ melegét árasztja! Például a kötet egyik igényes novellájában, a *Szerencsétlen emberek*-ben, a púpos bura-gnómnak, akit egyébként Aurélnak vagy röviden csak Au-nak hívnak, ezt mondja nagyapja (Apap) egy mindkettőtől körülrajongott fiatal hölgy (Evelyn)